Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC | Ч. 216. | ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го ЛИСТОПАДА, 1984 | ЦЕНТІВ 25 CENTS | JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 10, 1984. | No. 216. | VOL. XC.

П. СТОКОТЕЛЬНИЙ ГОЛОДУЄ ДЕСЯТИЙ ДЕНЬ

Ню Йорк. — Вже десятий день Павло Стокотельний продовжує свою голодівку біля Об'єднаних Націй в Ню Йорку, але з кожним днем його сили слабнуть, хоч завзяття у нього таке саме.

В четвер, 8-го листопада, організація Міжнародна Амнестія і Фрідом Гавз повели широку акцію для розголосу голодівки П.Стокотельного. Між іншим вислано понад 1,000 телеграм до президента Роналда Регена, членів Уряду ЗСА, конгресменів та генерального секретаря Комуністичної партії Константина Черненка.

Ад гок комітет підтримки голодівки П. Стокотельного підготовляється до демонстрації, заповідженої на понеділок, 12-го листопада, ц.р., на год. 11:30 — 1:30. Виготовлено тисячі летючок, щоб їх роздати в неділю перед українськими церквами в Ню Йорку та Нюарку та тим поінформувати широкі кола українського громадянства, що ще досі мало знають про розпочатий почин П. Стокотельного. Також будуть відповідні повідомлення в українських радіопрограмах.

З уваги на те, що публічні школи в Ню Джерзі не мали навчання у п'ятницю, 9-го листопада, П. Стокотельного відвідала група українських жінок з дітьми з того стейту.

КОНФЕРЕНЦІЯ В УВАН

Ню Йорк. — В неділю 11-го листопада ц.р., о год 2-ій по полудні, в Будинку Української Вільної Академії Наук, при 206 Захід 100-та вулиця, відбудеться конференція з циклу „Харківські виклади". Темою конференції буде: „Харків під час німецької окупації 1941-43 роках". У програмі: Олег Федишин — відкриття, Любов Дражевська — Діяльність органів самоврядування і громадських організацій в Харківській області 1941-43 (на основі матеріялів Івана Відмеча-Бандури), Оксана Соловей — спогади.

Є. ПОПЄЛЮШКА ПЕРЕД СМЕРТЮ КАТУВАЛИ

Варшава, Польща. — Після похорону вбитого священика Єжи Попєлюшка з Польщі продовжують надходити повідомлення про його мученичу смерть.

Як стало відомо з церковних кіл, при розтині тіла покійного священика були виявлені численні сліди побоїв і катувань. Результати розтину виявилися настільки жахливими, що ні комуністичний уряд, ні Церква не хотіли їх розголошувати до похорону, побоюючись, що це може до краю розпалити атмосферу на похороні або вилитися в нові антиурядові виступи.

Відомий польський письменник-дисидент Юзеф Ліпскі сказав західнім журналістам: „Церква побоюється, що розголошення результатів медичної експертизи ще більше розпалить атмосферу і викличе небезпечні наслідки. Навіть медичний опис стану трупа є жахливим."

Ці відомості були підтверджені католицьким священиком Зиґмунтом Майхраком. „Я знаю результати експертизи, але оскільки серед вас є діти, можу сказати лише, що о. Єжи перед смертю був підданий катуванням", — сказав він під час недільної проповіді в одному з костелів Варшави.

Польський дисидент проф. Едвард Ліпінскі поклав відповідальність за вбивство Є. Попєлюшка на главу польського військового режиму генерала Войцєха Ярузельского і зажадав його усунення.

Як повідомляють, серед поляків розповсюджуються тайно зроблені перед медичним розтином тіла знімки трупа о. Є. Попєлюшка. На знімках чітко видно сліди катувань, яким його піддали.

Польська влада досі не оголосила причину смерти о. Попєлюшка.

Повідомляють також, що арештований четвертий працівник польської державної безпеки — полковник Адам Петрушка, якого обвинувачують у вбивстві священика Є. Попєлюшка.

Тепер у церковних колах ходять слухи про можливе зачислення загиблого священика до сонму святих.

СЕНАТ ПІДТРИМУЄ РІШУЧУ ПОСТАВУ Р. РЕҐЕНА

Вашінгтон. — Більшість сенаторів, а також лідери сенатської комісії для справ розвідки сенатори Беррі Ґолдвотер, республіканець з Арізони і Даніель П. Мойніген, демократ з Ню Йорку, в основному підтримують рішучу поставу Адміністрації президента Роналда Регена у справі Нікарагуа, а зглядно достави Совєтським Союзом бойових джетів МІҐ-21 для тієї держави, що, очевидно, становить загрозу не тільки для З'єднаних Стейтів Америки, але в першу чергу для сусідніх держав в Центральній Америці.

Згадана комісія погоджується з думкою, що у випадку дійсної загрози і підтвердження наявности совєтських літаків в Нікараґуа, Уряд ЗСА повинен застановитися над більш серйозною протиакцією, яка не виключає участи американських збройних сил, щоб перешкодити Москві в розбудові ще одного комуністичного причілка перед брамами ЗСА.

У відповідь на таке, як на американські відносини, однostайне рішення і загальну підтримку, речники Совєтського Союзу і Чехо-Словаччини мали запевнити Вашінгтон, що комуністичні держави покищо не доставлятимуть літаків до Нікараґуа, хоч розвідча Агенція ЗСА дораджує Урядові власними засобами перевірити цю справу і щойно тоді винести відповідне рішення.

Згаданий сенатор Б. Ґолдвотер заявив у Фініксі, де він тимчасово перебуває, що він повністю підтримуватиме рішення Президента, включно з військовою інтервенцією, якщо покажеться, що Москва дійсно доставила бойові літаки для нікараґуанських сандіністів. Також сенатор Кристофер Дадд, демократ з Коннектикат, член впливової сенатської комісії для закордонних зв'язків, підтримав становище Уряду і голови комісії для справ розвідки Б. Ґолдвотера, але заявив, що Адміністрація повинна наперед докласти усіх зусиль, щоб ствердити наявність літаків в Нікараґуа. Конгресмен Кеннет Робінсон, республіканець з Вірджінії заявив, що у випадку підтвердження інформацій про доставу Москвою МІҐ-ів для Нікараґуа вимагатиме скликання окремої сесії Конгресу для обговорення нової ситуації. Раніше сен. Д. Мойніген, виступаючи на телевізії заявив, що існують підозріння, що на совєтському кораблі Бакуріяні знаходяться бойовід джети і частини до них. Частина літаків мала б бути складена вже в Нікараґуа совєтськими спеціялістами, що становить ще більшу загрозу для американської інтервенції. Мойніген заявив, що в Білому Домі і Пентаґоні існують вже готові пляни на випадок поглиблення кризи, але він переконаний, що про серйозність ситуації треба повідомити Москву і Манаґуа, столицю Нікараґуа. Він переконаний, що навіть коли совєти привезли джети до Нікараґуа, вони можуть їх забрати, як свого часу забрав ракети Нікіта Хрущов з Куби під тиском ЗСА.

СОВЄТИ ПОКАЗАЛИ СВОЮ МІЛІТАРНУ СИЛУ НА ПАРАДІ В МОСКВІ

Москва. — Пресове агентство Ройтерса і західні кореспонденти інформують, що лідери Совєтського Союзу на чолі з Константином Черненком, вирішили тим разом похвалитися своєю мілітарною силою і новою зброєю під час святочної паради з нагоди відзначення 67-ої річниці так званої большевицької революції, яка, як відомо, перетворила цілий Схід, а по Другії світовій війні також частину Центральної Европи, в суцільну тюрму народів.

Вулиці Москви дрижали під гусеницями тяжких совєтських танків і модерних ракет, а сама парада перетворилася на колосальний антизахідний мітинґ з промовами міністра закордонних справ СССР Андрея Ґромика і заступника міністра оборони маршала Сергея Л. Соколова, в імені маршала Дімітрія Устінова, який, як заявив після паради Віктор В. Ґрішін, „схопив віруса" і не брав участи ані в парадному святочному зібранні членів Політбюра в Кремлі, ані в самій параді.

Дрижала Москва також від зорганізованих криків зігнаної компартією товпи і криків „Гура" на прославу компартії, її теперішніх лідерів, „успішної закордонної політики СССР", „мир у світі" тощо. Заарранжовано також комедію вітання членів Центрального Комітету і Політбюра на головній трибуні на Мавзолеї Леніна шкільною дітворою яка підходила до кожного головача і вручала йому китиці квітів завинені у пластику, як вияв подяки за „мудру політику компартії і уряду" і справне керівництво Совєтським Союзом.

Західні спостерігачі, які мали нагоду бути присутніми на цій параді-комедії, або приглядалися до неї збоку кажуть, що все це відзначення виглядало на добре зіграну драму, без крихітки власного ентузіязму зі сторони народних мас. Очевидно, головним відбором цем паради був совєтський дідок К. Черненко, якого тепер частіше показують між люди і в телевізійних передачах, щоб впевнити совєтських громадян і закордонних спостерігачів, що він сильно тримає віжки керівництва в своїх руках, не зважаючи на раніші поголоски про його термінову хворобу.

На параді було чимало представників держав з Близького Сходу і міністер оборони Індії С.Б.Чаван. Між видатними совєтськими генералами видно було маршалів Сергея Ф. Ахромеєва шефа генерального штабу армії, який прийшов на місце відсуненого маршала Ніколая Огаркова і Віктора Кулікова, головнокомандуючого Варшавського Пакту.

В. Гнатківський очолив КЛК

Ню Йорк. — Тут в приміщеннях Українського Інституту Америки відбулися в п'ятницю 2-го листопада ц.р. Загальні збори Карпатського Лещатарського Клюбу.

Інж. В. Гнатківський

Зборами проводив інж. Роман Ракочий, ст. і у висліді дискусії та пропозиції Номінаційної комісії обрано голову інж. Володимира Гнатківського, а до Управи увійшли: Орест Кизик, Марія Вижницька, Стефан Ганкевич та Ірина Купчинська. Тенісову ланку очолив Олег Попович, а лещатарську Юрій Попель. До Контрольної комісії обрано інж. Романа Гаврилюка, Юрія Купчинського, Богдана Курилка і інж. Р. Ракочого, ст.

Після слова новообраного голови Б.Гнатківського, відомого громадського і пластового діяча, намічено спільно оживити діяльність КЛК, відбувати лещатарські прогульки, тенісові змагання і товариські зустрічі для кращого співжиття поміж членами того заслуженого спортового товариства, яке в минулом відогравало важливу ролю у спортовому житті української спільноти.

Зацікавлених вступити в члени КЛК і брати участь в його програмі просять звертатися на адресу голови інж. Б. Гнатківського, 32-09 Bell Blvrd., Bayside, N.Y. 11361, tel.: (212) 224-7369

Відбудеться З'їзд ОДУМ-у

Дітройт (ГРКЄВОДУМ-у). — В днях 23-24-го листопада ц.р. тут в приміщеннях парафії української православної церкви св. Покрови відбудеться 27-ий З'їзд Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) ЗСА або за новим статутом 6-ий З'їзд Коша Старших Виховників ОДУМ-у.

Господарями З'їзду будуть місцеві філії ОДУМ-у і ТОП-у.

В програму З'їзду включені звіти голови Коша і всіх референтур за останні два роки та вибір нових керівних органів на наступну каденцію.

Паралельно зі З'їздом Коша відбудеться Загальний З'їзд Товариства Одумівських Приятелів (ТОП). Частиною програми цього з'їзду будуть доповіді Івана Данильченка „Чому ТОП?" і Параски Завертайло „Роля ТОП в майбутньому".

На закінчення з'їздів відбудеться товариська зустріч учасників у залі парафії св. Покрови.

Меморіяльний концерт „Верховинців" був великим успіхом

Ню Йорк (в.л.). — Здається вже давно в залі Фешен інституту не було так багато молоді і старших, як на меморіяльному концерті „Верховинців" в неділю, 28-го жовтня ц.р., танцювального ансамблю при Осередку Спілки Української Молоді Америки в Ню Йорку, яким Осередок, „Верховинці", двоє бандуристів з ансамблю „Гомін Степів" та відомої солістки Міської опери Марти Кокольської-Мусійчук вшанували світлу пам'ять їхнього колишнього мистецького керівника хореографа Олега Ґензу. Як відомо, св. п. О. Ґенза ще в дуже молодому віці помер 25-го грудня 1983 року, залишаючи осиротілих „Верховинців", яких він не тільки вчив танцювального мистецтва, але будучи їхнім старшим приятелем, відбував з ними далекі подорожі по більших скупченнях українських поселень в ЗСА і Канаді. На протязі 30-ох років сотні танцюристів перейшли через ряди ансамблю і тисячі навчалися і продовжують навчатися українського народного танку. Розпочате О. Ґензою велике діло продовжує тепер його дружина Дарія, яка також сама виступає як танцюристка.

Коротко про св. п. О. Ґензу і його працю з молоддю сказав на початку концерту голова Крайової Управи СУМА д-р Аскольд Лозинський, кажучи, що якраз в такий спосіб найкраще можна відзначити людину покрою О. Ґензи, бо хоч його немає між нами, але його кров пульсує в серцях молодих танцюристів, які напевно збережуть пам'ять про нього з покоління в покоління

Розступилася куртина і на великій сцені, з рушниками, хлібом і сіллю стояли танцюристи. Вони у першій частині виконали танки: „Привіт", „Верховино", „Гуцулка", „Вітер", „Повзунець", „Молитва", під звуки мелодії „Владико неба і землі", а згадані бандуристи, Оля Ходоба і Микола Дейчаківський, пісні „Виростеш ти сину" Василя Симоненка, „Горлиця" і народну пісню „Та вже третій вечір", а солістка-сопрано М. Кокольська-Мусійчук три пісні: „На верхах", лірика О. Луцького, „Тай-

(Закінчення на стор. 4)

Вшанують пам'ять Митрополита Андрея

Рочестер, Н. Й. — В неділю, 2-го грудня ц.р., тут в Українській Католицькій Церкві св. Йосафата при 940 Рідж Ровд Схід, деканати Сиракюзів і Баффало, Н. Й., які належать до Української Католицької Епархії в Стемфорді, відзначать сорокову річницю відходу у вічність Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького.

О годині 3-ій по полудні Єпископ Василь Лостен зі Стемфорду разом з духовенством двох деканатів відслужить Святу Літургію, а співатиме хор церкви св. Йосафата. На закінчення Літургії буде відправлена Панахида за упокій душі Блаженнішого Митрополита.

Потім в авдиторії церкви св. Йосафата відбудеться Святочна академія в пошану Митрополита Андрея Шептицького. В ній візьмуть участь хори парафії св. Миколая, Баффало, Водохрещення, Рочестер, і св. Івана, Сиракюзи. Промови про життя і працю Митрополита Андрея будуть виголошені українською та англійською мовами. Відомий український актор Евген Курило прочитає драматичну поему, присвячену цій даті.

У СВІТІ

КАНЦЛЕР ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКОГО уряду Гельмут Коль признався, що його Християнсько-демократична партія також дістала дотацію від великої німецької компанії Флік, яка на протязі років займалася перекупством впливових політичних діячів. Він однак підкреслив, що керівництво партії не приховало цієї суми і зголосило її податковому урядові. Не зважаючи на виснення Коля, опозиційні партії, зокрема Соціял-демократична і ліберальна партія „зелених" ведуть тепер гостру кампанію в пресі проти урядової партії Коля і проти нього особисто.

З МОСКВИ ДО ВАШІНГТОНУ наспіла телеграма з гратуляціями для президента Роналда Регена з приводу переобрання його на другу каденцію. Телеграму підписав Константин Черненко, голова Президії Верховної Ради СССР, що на Заході рівнозначне з президентом. З другої сторони у совєтських газетах появилися знову напастливі пропаґандивні статті на політику З'єднаних Стейтів Америки, у яких сильно критикується цього ж таки Р. Регена.

РЕЖИМ ПРЕЗИДЕНТА Чіле Авґуста Піночета веде тепер дуже гостру кампанію проти всякого дисидентизму і поборює навіть тих священиків, які очолюють католицький рух за права людини в Чіле. Міністерство внутрішніх справ Чіле не дало, наприклад, дозволу на повернення на батьківщину о. Ігнаціо Гуттієрезові, в Еспанії народженому єзуїтові, який жив в Чіле більше як 10 років і там займався поборюванням політики теперішнього уряду, організуючи в цілій країні дисидентські групи боротьби за права людини. Урядові речники заявили, що групи згаданого священика були, як багато інших, під впливом марксистів, а деякі були агентами Москви від багатьох років.

ЗАВОРУШЕННЯ У ПІВДЕННІЙ Африці, зокрема у столиці Йоганнесбурґу протовжуються з повною силою, не зважаючи на втручання війська і поліції. Тільки в цьому тижні загинуло там 22 особи, а кілька сотень були поранені. Речник міністерства внутрішніх справ заявив, що уряд на спеціяльному засіданні кабінету вирішив за всяку ціну припинити розрухи і страйки робітників, бо все це має закраску початку громадянської війни. Поліційні чинники інформують, що криваві заворушення поширюються на інші міста і провінції. Не зважаючи на це, що всякі акції урядів проти страйкарів і заколотників є непопулярні в сьогоднішньому світі, наш уряд вживатиме дуже строгих заходів, щоб не допустити до кровопролиття в Південній Африці", — заявив кореспондентам міністер внутрішніх справ Ф.В.Клерк.

ЛИВАНСЬКИЙ УРЯД найменував вісьмох високих старшин на делеґатів, які вестимуть переговори з речниками ізраїльського військового командування у справі відтягнення ізраїльських частин з південного Ливану. Ходять також поголоски, що під час зустрічі президента Ливану Аміна Ґемаєля з представниками Сирії і Альжиру, Сирія погодилася також відтягнути спочатку частину, а потім весь свій військовий контингент з ливанської долини Бекаа, і тим самим дати можливість ливанському урядові упорядкувати свої внутрішні справи. Якою ціною Сирія погодилась це зробити покищо не відомо, але у політичних колах припускають, що справа Ливану була предметом розмов між високими представниками Ливану, Сирії і Альжиру минулого тижня.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІНДІЙСЬКОГО уряду Раджів Ґанді, син забитої в атентаті Індіри, назначив п'ятьох осіб, які мають перевести докладне слідство вбивства його матері її ж таки охоронцями з племени сікхів. Крім того, він має в пляні перебудувати цілу систему охорони урядових осіб і змінити деяких осіб на високих становищах у службі безпеки і міністерстві внутрішніх справ. Індійське пресове агентство ПТІ повідомило про пляновану чистку в рядах працівників служби безпеки, яка вже розпочалася.

ДО ТОРОНТО ПРИЇХАЛИ ВТІКАЧІ З ПОЛЬЩІ

Перша група втікачів з Польщі на летовищі в Торонто з членами Української Іміграційної Служби.

(фото: Надя Одет Дякун)

Торонто. — Широко почитний щоденник „Глоб енд Мейл" подав з датою понеділка, 29-го жовтня ц.р. довгу та вичерпну інформацію пера Віктора Малярика про приїзд сюди першої групи найновіших молодих українських втікачів з Польщі, що, як відомо, в липні ц.р. в числі 119 утекли під опіку австрійського уряду, будучи на прощі з Польщі до Риму.

В четвер увечері, 25-го жовтня ц.р., перша група з 30-ти молодих дівчат і хлопців прилетіла на міжнародне летовище в Торонто і там привітали їх члени Української Іміграційної служби Канади, численні українські студенти та члени молодечих організацій тепло квітами та щирою гостинністю. У середу, 31-го жовтня приїхала теж друга група в числі 119 осіб. Для усіх приїжджих були вже приготовані квартири в приватних українських домах, а члени Іміграційної Служби допомогли їм чергового дня виповнити усі потрібні документи.

В суботу, 27-го жовтня, відбулася зустріч новоприбулих з українською громадою в Українському Центрі при вулиці Крісті, на яку запрошено також давніших імігрантів з Польщі. Зустріч з музикою і традиційними українськими стравами позначилася зворушливими моментами і дала нагоду до розмов із новими імігрантами. Вони висловлювали радість, що можуть бути у свобідному українському оточенні та без страху говорити українською мовою. Вони розповіли також про переслідування українців польським урядом, як інформує репортер „Глоб енд Мейл".

В неділю, 28-го жовтня новоприбулі взяли участь у Богослуженні в українських католицьких церквах Торонто, а в понеділок перейшли вони здоровний перегляд та оглядали місто.

ДЕНЬ ВЕТЕРАНА

З уваги на свято День Ветерана, яке припадає на неділю, 11-го листопада, у понеділок, 12-го листопада, Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті. Перше число „Свободи" в наступному тижні друкуватиметься у вівторок з датою середи, 13-го листопада. — Ред.

В АМЕРИЦІ

ПОСАДНИК МІСТА САН ДІЄҐО в Каліфорнії, Роджер Геджак, був перевибраним на своє становище мимо того, що він є під актом оскарження за спроневірення виборчих грошей в 1983 році. Одначе, якщо суд, який розглядає тепер його справу, винесе засуджуючий вирок, посадник Геджак буде автоматично усунений. Його також судитиме цивільний суд за порушення виборчих законів.

ЗГІДНО З ОПИТУВАННЯМ телевізійної сітки Ай-Бі-Сі, кандидатура Джераллін Ферраро на пост віцепрезидента Америки не спонукала більшости американських жінок голосувати на листу Мондейл-Ферраро. З опитуваних 10,130 жінок виявилося, що 54 відсотки з них голосували на листу Регена-Буша, а тільки 46 на Мондейла-Ферраро. Також 87 відсотків з них заявило, що кандидатура жінки не вплинула на рішення їхнього голосування. Жінки виборці керувалися такими загально-національними проблемами як війна і мир, нуклеарне замороження, поправка ЕРА та аборти.

РЕЧНИКИ АМЕРИКАНСЬКОГО уряду у Вашінгтоні підтвердили, що Уряд має „незаперечні докази", що Совєтський Союз далі масово доставляє зброю для Нікараґуа, але вони відмовилися заявити, чи в тих доставах є також наймодерніші совєтські літаки типу МІҐ. Американська розвідка інформує, що до Нікараґуа пливе „п'ять чи шість" совєтських і сателітних кораблів, які везуть літаки і чеські швидкі літаки-боєвики, які сандіністський уряд вживатиме проти повстанців.

ЛАВА ПРИСЯЖНИХ в Ню Йорку видала акт оскарження проти Бабека Сервуша за нелеґальне пачкування технологічних інструментів з Америки до сателітних країн. Згаданий пачкар купував за мільйони долярів різні американські технічні інструменти і пересилав їх до Північної Кореї, звідкіля ці інструменти пересилалися до сателітних країн Східньої і Середньої Европи.

ГУБЕРНАТОР НЮЙОРКСЬКОГО стейту Маріо Квомо, який є демократом, на пресовій конференції висловив своє стурбовання з приводу величезної республіканської перемоги в нюйоркському стейті, яка на його думку, пошкодить йому в наступних виборах. Як всі інші демократичні провідники, губ. Квомо приписує перемогу президента Реґена його „магнетичній особі", радше як його політично-економічній політиці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перемога Реґена — перемога здорового глузду

Нова „лявінна" перемога Роналда Реґена у президентських виборах 6-го листопада 1984 року стала доказом, що правильними були передбачування професійних та газетних і приватних опитів, які всі одностайно заповідали вигру Реґена і прогру Волтера Мондейла. Виявилося, що зайвим був острах, що повториться несподіванка з виборів у 1948 році, коли після смерти Ф.Д. Рузвелта всі передбачували перемогу нюйоркського губернатора Томаса Дюї, а виграв Гаррі Труман. Ще два дні перед теперішніми виборами Реґен заявив: „В одному погоджуюся з п. Мондейлом: не опити голосують, а люди голосують". І американські люди виявили здоровий інстинкт і здоровий розум. Вони дали мандат Реґенові на дальших чотири роки і він заповів, що „тепер починається нове" — дальша поправа, яку він започаткував чотири роки тому.

На тему виборів із 6-го листопада ц.р. вже появилися і ще появляться десятки, сотні і тисячі коментарів в американській та міжнародній пресі. Будуть аналізувати всі пречисленні подробиці з різних аспектів, але всі будуть погоджуватися, що ці останні вибори — надзвичайно знаменні, які своїм значенням куди переростають питання зміни осіб у Білому Домі. Разом із проголошуванням вислідів голосування в окремих стейтах — телевізійні заповідачі передавали і коментарі запрошуваних різних видатних осіб. Між іншими, на каналі „7" передали розмову з Барбарою Волтерс, що зробила собі вже міжнародне ім'я, як політичний аналітик і телевізійна коментаторка. На запит, у чому вона бачить найбільшу причину прогри Демократичної партії, яка чейже має куди-куди більше зареєстрованих членів, як Республіканська партія і відома, як „партія народу", Барбара Волтерс у делікатній формі, але з недвозначним змістом вказала на три причини нещастя Демократичної партії і її кандидата Волтера Мондейла: 1) вибір на демократичного віцепрезидента Джералдін Ферраро, 2) кандидатуру на муринського провідника Джессі Джексона, який, програвши на партійній конвенції пропаґував (і шкодив) Волтера Мондейла і 3) проголошення Мондейлом, що він підвищить податки, щоб зрівноважити державний бюджет. Вибір Джералдін Ферраро, як демократичної кандидатки на віцепрезидента, цього назвав „історичним" і вона сама вважає, що її кандидатура започаткувала нову еру повної рівности американських жінок з мужчинами у змаганні до всіх без вийнятку державних становищ. Насправді, — вона, як ясно виходило з заяви Барбари Волтерс, — своєю особою не допомогла, а пошкодила Волтерові Мондейлові і всій Демократичній партії, бо її інтелектуальний рівень і державницька підготова ніяк не рівноважили вартість республіканського віцепрезидента Джорджа Буша, високої кляси міжнародного дипломата. Знову ж чорний проповідник Джессі Джексон, який раптом перекинувся шукати політичної кар'єри на найвищому рівні, компромітував Демократичну партію своїми авантюрницькими подорожами до Сирії й Куби та відстрашував вд Демократичної партії виборців, наляканих перспективою, що колись якийсь Джексон може дійсно засісти у Білому Домі. Цим пояснюють, що один із телевізійних коментаторів висловив острах, що Демократичну партію будуть утотожнювати з „партією чорних і кольорових", а Республіканську партію називатимуть „партією білих". Правду казали теж ті запитувані в процесі опитів громадяни які відповідали: „Хто захоче голосувати на кандидата, який заповідає, що підвищить прибутковий податок?!"

Тому значення останніх виборів не у тому, що Роналд Реґен залишився у Білому Домі та що Волтер Мондейл не дістав доступу туди, а в тому, що під знаком запиту опинилася велика — найбільша в Америці — Демократична партія, яка ввесь час свого існування спиралася на середній верстві народу. Вона втратила ту середущу верству, яка заявилася за Реґеном. Програв теж провід робітничих спілок, який грубі мільйони вклав в аґітацію за Мондейлом: центр робітничого зорганізованого руху, яким є стейт Мішиґен з своїм автобобільним промислом, заявився за Реґеном, а не Мондейлом, так само, як 45 відсотків жінок заявилося за Реґеном, відкинувши принцип феміністок, щоби вбачати в демократичній кандидатці на віцепрезидента символ статевої рівности.

Програв нюйоркський губернатор Маріо Квомо, який переконав був В. Мондейла, щоб взяв на свою заступницю Джералдін Ферраро, та який був головою демократичного виборчого комітету на стейт Ню Йорк. Місто Ню Йорк із масивом жидів і чорних дало більшість Мондейлові, але стейт Ню Йорку заявився за Реґеном. Тут теж переміг здоровий інстинкт: жиди в масі голосували проти Реґена за його становище в справі молитов у школах, зате католики в масі голосували за Реґеном, хоч він протестант. Перебіг кампанії не був надто світлий, але вибори були масові і ентузіястичні.

Михайло Маморський

„ТЯЖКА СПАДЩИНА"

(До 30-ліття журналу „Веселка")

Дня 15-го вересня 1954 року народилася „Веселка" від батька Українського Народного Союзу і матері „Свободи". Поки вона появилася, надрукувала „Свобода" низку статтей про користь і потребу журналу для дітей на нових пересленнях. „Веселка" була призначена стати поперше журналом родинним, але одночасно служила лектурою, що доповняла шкільні підручники. Більше, як за 20 років тому Шкільна Рада при УККА доручила рідним школам вживати „Веселку" під час навчання. І по сьогодні для кожної рідної школи „Веселка" є багатющим джерелом матеріялів для учнівських виступів. В цілому йшлося про збереження української мови та про ідеї, які „Веселка" мала внести в християнське, моральне, національно-громадське та загальнолюдське виховання молодого покоління, виховуючи його одночасно на добрих громадян держави, яка прийняла його до себе.

На щастя, вже з рідного краю та з таборів у Німеччині прибула до нового світу громада авторів (письменників, ілюстраторів, редакторів і под.) готові були присвятити свій вроджений талант молодій зміні, щоб дати їй свою найкращу мистецьку продукцію.

Коли ж плян видання був уже готовий і треба було тільки схвалення Конвенцією Союзу, скоїлося щось турботне: Конвенція схвалила плян, але спротивилася проєктові союзового Уряду щоб місячну передплати піднести на 10 центів. Члени Конвенції заявили, що це буде великий „тягар". Стало на тому, що кожний читач „Свободи" міг пожертвувати на журнал „добровільну доплату до передплати". Чи справді було тяжко піднести місячну передплату „Свободи" з додатком „Веселки" ще на 10 центів, хоч батьки і громада все ще змагалися на зміцнення свого матяріяльного стану? Чи може, союзова преса не провела як слід відповідної реклями в громаді? Чи були ще інші причини, що стали упоперек видавничим проєктам Головного Уряду УНС?

Нам здається, що причиною того неузгоджения було те, яке хтось назвав „тяжкою спадщиною". Наш нарід, довгі віки, перебуваючи в неволі, не мав повного зрозуміння для друкованого слова. А коли воно пробуджувалося, то з одної сторони гнобила його наша власна неграмотність на низах, а з другого — царське кріпацтво, польсько-австрійська панщина, післяпанщизняні умовини, врешті большевицька система, що не допускала в народ ніякої української думки. Із цією „тяжкою спадщиною" в душі прибували до Америки-Канади перші наші заробітчани з рідного краю, а за ними і післявоєнна еміграція. Безперечно цю „спадщину" стали поборювати, поширювалася свідомість вільної думки у вільному краю без цензур і перешкод, але те, що залягло в серці так легко не далося усунути. „Тяжка спадщина" в нашій громаді так нагорі, як і внизу, ніколи не дозволяла друкованому слову дійти до такої пошани, необхідности і корисности, як це було у щасливіших народів.

У Західній Україні почали виходити журнали, призначені для дітей: „Дзвінок", „Світ дитини", „Дзвіночок", „Наш приятель", де друкувалися або передрукувалися чудові зразки казок Івана Франка та Лесі Українки. Алё в цілому ці журнали не задовольняли нікого з літературознавців, що були тоді в нас. Тож не диво, що в однім листі до знайомого Василь Королів-Старий називав „чорним гріхом" тодішні журнали для дітей, де він не бачив соборної мови, зате всюди натрапляв на непедагогічні матеріяли, а часто й аморальні. Він писав: „Я все уважав вихову дітей за найвищу найшляхетнішу мету. І все журився, що за справу дитячої літератури беруться люди, що не мають розгляду, або ті, хто роблять з цього гешефт..." Леся Українка, хоч була співробітницею львівського „Дзвінка", писала делікатно в однім лісті, що жаліє, що „Дзвінок" не кращий. На оборону ми б хотіли сказати, що це були тільки початки і перші видавці разом із співробітниками мали добру волю зробити все якнайкраще, хоч багато речей вони просто не знали. Творилася дитяча література, та не була в нас розпрацьована її теорія. Це також впливало на її позицію в громаді.

„Тяжка спадщина" занедбання і виховної мети, якій служать дитяча література, передавалася і на наші поселення. Чи й сьогодні немає в нас людей, що легковажно ставляться до літературних творів для дітей, уважаючи їх за забавку т. зв. „віршиків" і „повісток" і зрівнюючи їх з ляльками? Чи вони знають, що в інших народів є Андерсон, Вайлд, Жюль Верн, Дефо, Кіплінґ, Лягерлеф, Марк Твейн та інші „дитячі письменники", що їх шанують на рівні з письменниками для дорослих.

Першим журналом для дітей після Другої світової війни був „Мій приятель" у Канаді. Він по кількох роках загинув від тої самої „тяжкої спадщини", яку при-

(Закінчення на стор. 4)

Іван Я. Хамуляк

ЩО СТАЛОСЯ З НАМИ?

Ще недавно ми протестували, робили голодівки, писали листи до наших конґресменів, сенаторів, до Президента, до різних міжнародних інституцій, одним словом — ми дуже скоро й інтенсивно реагували на переслідування наших рідних в Україні, чи навіть у цілому СССР. Багато дечого сталося в міжчасі, ми дещо змінилися, почали бути більше критичними, чи може навіть байдужими. Прибули сюди деякі із тих, в обороні яких ми тоді протестували і часом зблизька вони нам видавалися дещо іншими, як ми цього сподівалися. Ми забули, однак, одну найважливішу справу: якщо КҐБ рішилося пускати когось із своїх жертв, воно добре плянувало кого висилати і чого можна було від них сподіватися. В розмові з генералом Григоренком та Валентином Морозом я їм сказав, що „опіка" КҐБ хоча їх випустили на Захід, ще над ними не скінчилася, бо кожний з них має напевно свого „ангела хоронителя", який добре думає, що можна „встругнути українцям", щоб вони мали чим займатися... Вони обидва зовсім погодилися з моєю інтерпретацією...

Маючи це на увазі, з перспективи часу ми повинні дещо інакше дивитися на різні ідеологічні, політичні і тим подібні розходження між нашими і тими, що до нас прибули. Може дещо запізно, але ліпше пізно як ніколи. Усі вони були і є нашими братами, нашими людьми і такими залишаться... Ми, мабуть, дали себе зловити на вудку КҐБ.

Нині на наших очах совєтські шовіністи винищують наших українських патріотів: замордували Тихого, Марченка, Литвина, Горбового, щоб згадати тільки кілька імен... Мабуть не буде жадною сенсацією, якщо завтра до тих імен, прилучаться інші... Значить мордування тих людей в нас стане нормальним явищем. Того саме хоче КҐБ. Уже американський Уряд протестує, але не ми українці. Тут жахливо небезпечна ситуація. Ми маємо свої „причини", нам же хтось пробував доказувати про „блудний шлях" (?) гельсінкських рухів, ми не маємо довір'я до ідеологічних заложень тих чи інших патріотів в Україні, одним словом ми не готові за них вставлятися, пробувати їх рятувати... Нам мордує Москва наших братів і сестер, українську патріотичну інтеліґенцію, а ми сприймаємо те начебто байдуже... Що сталося з нами?

Найвищий час нам забути про атеїзм, соціялізм і тим подібні ціхи, які ми приписуємо прибулим з України, а дивитися на них як на наших братів, наших рідних, яких Кремль хоче знищити. Якщо ми не зрушимося і не почнемо діяти, ми віддамо наших людей на поталу совєтського режиму.

Де лиш є в світі совєтські амбасади, посольства, консуляти чи інші їхні офіційні представництва і на тих територіях живуть люди українського походження, там ми мусимо негайно почати різними можливими способами протестувати проти мордування українців російськими шовіністами. І ця акція повинна тривати постійно, а щонайменше один місяць в році. Нам не конечно організувати масові маніфестації, а три чи п'ять осіб, повинні б щоденно „дижурувати" перед згаданими совєтськими офіційними представництвами. Невелика група осіб може дати собі раду із різними хуліганами, яких на них можуть наслати совєтські шовіністи. Вони здібні на все!

Такі маніфестації можуть робити і молодші і старші віком люди, важливо, щоб ми стали всі як один в обороні наших рідних в Україні. Різні апелі до конґресменів, сенаторів, Президента можемо висилати і далі, але ми повинні попробувати інформувати громадян країн нашого поселення про властиву природу совєтської влади при допомозі добре спрепарованих кличів, лозунґів, фактів. Якщо б до нас долучилися ще й литовці, естонці, лотиші, включно з поляками, яких також вже совєти винищують, вбиваючи тим разом священика Католицької Церкви. Але перед у тих акціях повинні б вести таки українці.

Як практично це почати? Треба покликати окремі комітети по всіх місцевостях, де живуть наші люди... Ті місцеві комітети повинні допомагати центральному комітетові, який діятиме на терені Ню Йорку і Вашінґтону, якщо мова про ЗСА, а в Канаді в Оттаві, Торонто й інших, в Европі знову в Бонні, Парижі, Мадриді, Римі, Лондоні і т.д. У всіх згаданих місцевостях є наші люди, є теж совєтські офіційні представництва.

Може це звучить надто оптимістично і фантастично, але ця акція є в рамках реальности. Такої жертви з нашого боку мають право вимагати наші рідні брати і сестри в Україні.

Чи це допоможе? Думаю, що так. Ми повинні подавати імена тих, які вже не живуть, але пригадувати імена і тих, що сьогодні живуть, але завтра можуть, мовляв, теж „покінчити зі собою", чи „вмерти в часі операції". Є тисячі можливостей фабрикувати обставини, чи причини смерти. А совєти — майстри в тому.

Забудьмо про те, що нас порізнює чи може колись порізнювало, а станьмо спільно до боротьби за долю наших рідних, за долю нашого народу в Україні.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про розпачливий крок однієї людини

Коли пишемо ці рядки, на малому скверику біля Об'єднаних Націй в Ню Йорку сидить самітно одна українська людина, яка всупереч всьому взялася до розпачливого і безнадійного діла — своєю голодівкою звернути увагу на це, що діється тепер в Україні і на винищування останніх із тих, які не піддаються совєтському тискові та стоять стійко на постах оборони прав української людини в СССР.

Трьох із них померло в останньому часі, двоє інших тепер перед загрозою дальшого присуду і дальшого загибання у тюрмі.

Що може зробити одна людина проти цілої божевільної системи совєтського уряду? Що може зробити одна людина на повних інших сенсацій вулицях великого Ню Йорку, де лише кров, вогонь і смерть викликають зацікавлення і дістаються на перші сторінки преси чи телевізійної новинки?

Не один з нас ставить собі те питання і немає на нього позитивної відповіді.

Але... що робимо ми, як вільна українська спільнота в ЗСА, в обличчі тих останніх подій в Україні, тих невинних смертей, тих невинних присудів?

Ми будемо з цілою енерґією та завзяттям взаємно себе поборювати, будемо хвилюватися тим, що хтось вважає нас меншими від себе патріотами, чи що хтось закинув нам неправду, образив необачним висловом або не привітав на вулиці. Але доля наших кровних братів, тих, що не лише говорять про це, що „душу тіло ми положим", а справді віддають душу та тіло стала нам така байдужа, як минулорічний сніг. Не раз застановляємося, яка тому причина: чи це віддаль, що ділить нас від материка, чи добробут чи розчарування одиницями, чи прямо кам'яна байдужість і тільки байдужість? Це однак, не змінює ніяк існуючого стану в нашій громаді, не змінює факту, що всі заклики за допомогою для них у нашій громаді залишаються тепер без відгуку.

Чи можна, отже, дивуватися, що приглядаючись нашій байдужости, одна із дуже нечисленних осіб, людина, якій усі ті недавно померші правозахисники і тепер задержані на дальші роки в тюрмі були не лише прізвищами, а дійсними друзями-українцями рішилася на найбільше розпачливий та безнадійний крок публічної голодівки?

Однак навіть це не потрясло совістю нашої громади. Бож чи не... вигідно після смачного обіду у теплому затишку своєї хати критикувати нелогічність того вчинку, погано вибраний час, брак зацікавлення чужинецького світу, недоцільність такої самопосвяти.

Коли пишемо ці рядки Павло Стокотельний — самітна людина, одержима бажанням допомогти своїм друзям, сидить одинцем на холодному скверику біля О'бєднаних Націй. А тих, хто прийшов і подав йому руку, тих хто сказав йому „ми з вами", тих хто старався в той чи інший спосіб допомогти — неймовірно мало...

Q—КА

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Вечір на пошану Марка Вовчка в Дітройті

Стоп'ятдесяті роковини з дня народження Марка Вовчка (1834-1907) відмітив Культурно - Громадський клюб у Дітройті ввечері, програму якого виповнив реферат Марії Гарасевич та художнє читання вийнятків з її творів. Року 1857, на літературному й суспільному полі Европи, несподівано й тріюмфально з'явилась невелика книжка — 'Збірка народних оповідань Марка Вовчка'". Цією цитатою почала Марія Гарасевич свою широку студію про нашу письменницю, доля і творчість якої пов'язані своєю окремішністю, — становлять вийняткове явище в українській літературі. Народжена в глибині Росії, як Марія Вілінська, одружившись із О. Марковичем прибула на Україну і відразу поринає в глибінь і суть пануючих там обставин. Будучи людиною глибоко-чуттєвою та вразливою на терпіння народу, серед якого вона опинилася, М. Вовчок поставила в усіх своїх прозових творах в центр покривджену, поневолену людину, в першу чергу жінку, на долю якої припала найбільша кривда — покинутої дівчини чи матері кріпачки. Драматична напруга в її творах хвилює аж до болю. Уживаючи розповіді першої особи, її вдається викликати почуття безпосередньости та глибинно передати біль людської душі в стражданні. Такий настроєвий клімат її творів викликає не лише співчуття, але в першій мірі гнів та бунт проти поневолення людини людиною. Під цим оглядом Марко Вовчок стає побіч Тараса Шевченка, якому її творчість була добре відома і якою він захоплювався. Приклонником її таланту був також Пантелеймон Куліш. Російська літературна критика поставилась до неї теж прихильно, в чому не пощастило іншим тогочасним українським письменникам.

(Закінчення на стор. 4)

Лев Яцкевич

„КУТОК УКРАЇНИ" НА НЮЙОРСЬКОМУ ДАВНТАВНІ

У 1911 році бельгійському адвокатові, письменникові, та бджоляреві вручено нагороду Нобеля за книжку „Синій птах", герої якої подорожують крізь нереальні країни минулого та майбутнього.

У 1910 році герой та автор книжки „Історія моєї Сурми" Мирон Сурмач відбув свою одиноку, найдовшу подорож з реальної, але Богом і людьми забутої Галичини до проснованої фантастичними легендами про свободу та можливість швидкого збагачення — Америки.

Невідомо — чи символічна статуя „Свободи", славного французького скульптора Ф.А. Бартольді, при вході до нюйоркської гавані, звернула увагу на 17-літнього юнака з мрійливими очима, задивленого в обриси хмарочосів Ню Йорку. Але, мабуть цей юнак не звернув уваги на те, що в підніжжі тієї статуї був вирізьблений чудовий сонет американської поетеси Емми Лазарус про таких самих еміґрантів, як він, змучених та вбогих, що прагнули віддихати свобідним повітрям...

Але навіть, якщо б молодий Мирон Сурмач мав змогу прочитати той сонет, він не зрозумів би з нього ні одного слова, бо він так, як і подавляюча більшість українських еміґрантів, приїхав до Америки без знання англійської мови. Зате він привіз із собою знання української мови (в мові й письмі), вроджену інтеліґенцію та незагнуздану снаґу, які стали рушіями його долі, та успіхів життя у Новому Світі.

Ця доля спрямувала його наперед до Вілкс-Беррі, в Пенсильванії, звідтіль, по трирічній праці у фабриці, переїхав до Ню Йорку, де він включився у громадське життя та почав продумувати над можливістю відкриття української книгарні, що стала мрією його життя. Ця мрія стала дійсністю щойно в 1918 році, до речі, в тому самому році, коли Галичина скинула зі себе 600-річне ярмо та проголосила себе паном своєї землі.

Свою книгарню він назвав „Сурма", яка по довгих мандрівках причалила напостійно на 7-ій вулиці Схід, під ч. II, де приміщується досьогодні. Це розташування книгарні в серці української дільниці, нюйоркському давнтавні, навпроти церкви св. Юра, виявилося дуже щасливим потягненням, вона бо в дуже короткому часі поширилася з книгарні на крамницю українських мистецьких виробів, кулінарних товарів, (пов'язаних з Різдвом та Великоднем), врешті на клюб та інформаційне бюро, чи пак неофіційну українську централю.

Шкода, що Мирон Сурмач не провадив книги своїх промінентних відвідувачів, між якими ми натрапили б на прізвища О. Кошиця, В. Авраменка, М. Гайворонського, д-ра В. Ґалана, д-ра Л. Мишуґу, Соломії Крушельницької, О. Архипенка, д-ра А. Рудницького, Марії Сокіл, М. Голинського та багато, багато інших.

Кожний з них одержував від власника „Сурми" не тільки привітне слово, але й добру пораду, а часто-густо й матеріяльну допомогу. Але найбільше серця та зрозуміння він виявляв для діячів української культури та представників богеми, для яких він був не тільки щирим приятелем, але у багатьох випадках патроном та меценатом.

Кінець Другої світової війни був позначений приїздом до ЗСА І-ої української політичної еміґрації, яку творили здебільшого інтеліґенти. З їх поширом, збільшає запотребування на українське друковане слово та культурно-освітню працю.

Про те все описує М. Сурмач (якому в січні 1985 року сповниться 92 роки життя) у своїй книжці, що її він скромно називає спогади книгаря. В дійсності — це перша історія української еміґрації на Сході Америки, яку читається, як сенсаційну повість, як то кажуть — одним подихом.

Хто тієї книжки досі не читав, може її замовити безпосередньо ув автора: Мирон Сурмач 169 W. Saddle River N.J. 07468. Його книжка не тільки цікаво написана, але й чудово видана, з майстерними ілюстраціями та мистецькими заставками його дочки Ярослави, на доброму папері та в твердім переплеті, її ціна, з пересилкою, тільки 12.70 дол. Ті, що замовляють її, безпосередньо ув автора, можуть одержати на бажання його автограф.

З неї довідається читач не тільки про перші кроки та життя-буття старої еміґрації, але теж про перший звукозапис українських пісень і танкової музики на платівках, які видав та розповсюдив підприємчивий М. Сурмач.

Крім продажу українського друкованого слова, він був теж неперевершеним пропаґатором української культури не тільки серед української еміґрації, але й серед англосаксонського світу. Його заслугою слід вважати між іншим, те, що, платівки, що іх він видав, включили до свого музичного відділу Конґресова Бібліотека та Смитсонський Інститут у Вашінґтоні.

Читаючи цю унікальну книгу спогадів, овіяну гарячою любов'ю до української книжки, яка досі надаремно стукає до зачинених дверей розбагатілих українських еміґрантів, щоб найти читача, робиться соромно, що людина без формальної освіти та великих титулів перевершила у багатьох випадках нову еміґрацію своїм зрозумінням ваги українського друкованого слова. І якщо українська еміґрація заховала досі, хоч би частково, свою національну свідомість у Новому Світі — то це у великій мірі заслуга сеньйора української старої еміґрації у ЗСА Мирона Сурмача.

І тому слід нам лиш подивляти цю неодержиму людину, яка серед бурхливого асиміляційного моря зуміла створити в столиці модерного Вавилону, на нюйоркському давнтавні — куток України, де можна купити і мед і кутю і приписи, як пекти медівник і платівку і вишивану сорочку і бандуру та найбільш успішну зброю проти національного загину в Новому Світі — українську книжку.

Цей чарівний „куток України" має назву „Surma Book and Music Co.". Якщо ви колись прийдете до Ню Йорку наснажити свою душу шедеврами світового мистецтва в Метрополітальному чи Ґуґенгаймському музеях, не забудьте також відвідати Український Музей та, обов'язково, завітайте до „чарівного кутка" України Мирона Сурмача. Там привітають вас ліричні тони української пісні, там можете купити зразки українського народного мистецтва, казку для дітей і книжку для старших, а також оглянути своєрідну книгарню-музей. В цьому музеї сходяться

(Закінчення на стор. 4)

Свято Зброї в Баффало

В українській пресі часто можна зустріти оці думки поета Максима Рильського:

Хто не знас свого минулого
Той не вартий свого майбутнього.
Хто не шанує видатних людей,
Свого народу, той сам не годен пошани

(Слово „годен" в останньому рядку слід розуміти „гідний")

Ці слова мимоволі прийшли на галку в часі бенкету, який відбувся в неділю, 14-го жовтня ц. р. в Баффало, з нагоди Свята Зброї, бо ж згадана імпреза нагадала нам, учасникам, і наше історичне минуле, і наших видатних людей. Святом Зброї були відзначені такі події: 70-ті роковини вимаршу „у кривавий тан" Українських Січових Стрільців (1914); 40-річчя створення Української Головної Визвольної Ради (1944); 40-річчя бою Першої Української Дивізії УНА під Бродами (1944); 75-річчя з дня народження і 25-річчя з дня смерти провідника ОУН Степана Бендери (1909-1959). До речі, роковини смерти Степана Бендери припадали на наступний день, 15-го жовтня.

Склалося так, що неділя, коли відбулося Свято Зброї, співпала зі святом Покрови Пречистої Діви Марії, що стало для українського народу святом українського війська—святом зброї.

Цьогорічне Свято Зброї в Баффало влаштували спільно три комбатантські організації, а саме: Т-во б. Вояків УПА ім. ген. Тараса Чупринки; Братство б. Вояків Першої Дивізії УНА, 23-тя Станиця Українсько-Американських Ветеранів ім. Володимира Голинського . Підготовою свята зайнявся спеціяльно створений для цього 19-членний комітет, який очолив голова Ігор Чмола.

З нагоди Свята Зброї відслужено в каплиці Матері Божої Св. Літургію в намірениі українського народу, а опісля Панахиду за спокій душ борців, що впали за волю України. Під час Богослужень співав церковний хор під управою Михайла Проценка. Богослуження відправив о. д-р Павло Івахів і в них взяли участь представники місцевих товариств і організацій в більшості з прапорами.

Бенкет, що відбувся в пополудневих годинах в Українському Домі „Дніпро", відкрив голова Комітету Ігор Чмола, який звернув увагу на тяглість визвольної боротьби українського народу в новіших часах, започаткованої Українськими Січовими Стрільцями, і на давню традицію в Україні Свята Покрови, яке стало святом української зброї. Відкривши бенкет, дальше його ведення голова передав майстрові церемонії Василеві Шарванові. Салют поляглим віддав сурмою Михайло Петришин. Бенкет почато й закінчено молитвою, яку провели: о. д-р Павло Івахів (напочатку), о. Іван Мак (вкінці).

Доповідь виголосив запрошений на це свято гість з Дітройту, старшина УПА, д-р Богдан Крук-Мельодія. Мабуть, через непоінформованість про те, який характер надано Святу зброї у Баффало, доповідач зосередився тільки на українському революційному рухові ОУН і боротьбі УПА та на постаті Степана Бандери, не взявши до уваги ні Українських Січових Стрільців і їхньої участи у „кривавому тані" під час Першої світової війни, ні Першої Дивізії УНА і її геройчного бою під Бродами. Тим самим в доповіді повністю не віддзеркалено задуму Міжкомбатантського комітету, який Святом Зброї бажав відзначити всі вищезгадані роковини.

Задум Комітету натомість вірно передав мистець Мар'ян Борачок відповідним оформленням залі. Підкреслюємо, залі, бо частину символічної декорації мистець помістив на сцені, де проходила мистецька частина святкувань, а частину—на залі, на головній стіні, при якій находився головний стіл і де відбулася офіційна частина бенкету. Про характер свята чітко промовляла програмка, особливо її заголовна сторінка, яку оформив В Шарван.

При головному столі зайняли місця: духовні особи— о. д-р Павло Івахів, о. Іван Мак, о. Олександер Богун Кенез; представники Відділу УККА—Даша Проців, голова; Теодор Лехман; представники Відділу УАКР—Леонід Царик, голова, д-р Семен Дорощак; деякі представники інших місцевих товариств і організацій та деякі члени Міжкомбатантського комітету, а саме І. Чмола, голова, Василь Шарван, майстер церемонії, з дружиною Марією; Ярослава Борачок від 49-го Відділу Союзу Українок; Мар'ян Борачок, голова АДУК; інж. Богдан Мороз, голова О УВФ, Андрій Городецький, Омелян Кульчицький, Мирослав Маланяк, Любомир Головатий, Юліян Конотопський з дружиною Анною, Іван Горбачук, Михайло Гнатів.

За головним столом зайняв місце і доповідач д-р Богдан Крук з дружиною Мирославою. Інші представники товариств і організацій засіли за іншими спеціяльно призначеними для них столами. Отець протоієрей Богдан Сеньо, настоятель української православної церкви, не міг взяти участи у бенкеті, бо в тому дні брав участь у соборі УПЦ.

У мистецьку частину Свята Зброї ввійшли: виступ хору ОЖ ОЧСУ „Мрія", диригент Наталія Процьків-Бабицька; деклямація Оксани Луковської і виступ квартету „Галичанки", що його творять чотири сестри: Христина Мороз, Оля Циганка, Наталка Крупа, Оксана Луковська. Квартет проспівав дві пісні при фортепіяновому супроводі Івана Доценка. Квартетом керує Христина Мороз.

Бенкет закінчено українським національним гимном, що його проспівали усі присутні. Учасників свята було багато, біля 300 осіб. Простора заля „Дніпра" була заповнена.

Михайло Лоза

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Гарний приклад родини Бойчуків

Всюди, куди б ви не зайшли поміж нашими українськими громадами, зустрінете там добрі рідні серця, жертвенні, співчутливі, приятельські душі. А до того часто в тих зустрічах появляються ще й люди інакші ніж загал, які відзначаються тим, що мають вищі думки та своїми ділами перевищують інших і доказують щось питоменного, відмінного. Так сказати б, люди вищого способу думання і дії. Маючи нагоду відвідувати Канаду й Америку, багато, дуже багато таких осіб прийшлося мені зустрічати, з ними розмовляти й бачити їхній спосіб думання про різні потреби в нашому суспільстві. Для прикладу хочу поділитися думками, які проявилися у розмові з одною людиною, що має свої питоменні думки про справи нашого суспільного життя, що має свою ясну філософію і згідно з нею виконує свої діла для нашого люду.

Панство Бойчуки—це властителі великого готелю Голідей Інн в Ню Джерзі. В колах наших українських громад Микола Бойчук, відомий своїми частими пожертвами на різні релігійні й національні цілі, чи то тут, в Америці, чи то в Німеччині, в Римі, в Бразилії. Щедрістю свого серця і жертвенністю він відомий як людина, що вміє розділити частину свого маєтку на добрі цілі. Не згадуючи всіх інших пожертв,—а їх багато,—хочу зазначити, що М. Бойчук зі своїх прибутків оплачує стипендії для 30-ох студентів у Бразилії, передаючи річно від 200 до 300 долярів для оплати за кожного, крім поосібних датків для самих студентів на їхні приватні потреби, оплачуючи посилки з одягом для кожного з них.

З ласки Анни Кравчук і Ольги Заремби мав я нагоду відвідати того великого добродія українських студентів у Бразилії. Під час розмови почув я від нього деякі гарні й глибокі думки, що їх хочу тут передати для читачів.

Панство Бойчуки звертають головну свою увагу на найбіднішу верству наших поселенців, головно в Бразилії, допомогаючи їм у студіях, бо, як висловився п. Микола, для тих бідних студентів не прийдуть з допомогою чужі, не свої люди або ті, що самі живуть убого. „Коли ж Бог поблагословив мене багатством,—сказав п. Бойчук,—то почуваюся, що моїм обов'язком є допомогти тим, що матеріяльно терплять недостачі. Для них не дасть рятунку якийсь чужинець... але таки ми єдині можемо частинно улегшити їхні терпіння й допомогти, головно убогим дітям, піти в школу й збільшити свою освіту. Я матеріяльно забезпечений; для своїх потреб маю достатньо, та я сам всього не буду потребувати. Навряд чи діти мої потребуватимуть все це, бо закінчивши освіту, вони у Америці таки добре собі можуть доробитися. А там ті бідні діти потребують. Вони не можуть доробитися. Чому б їм не подати допоміжної руки? Не було б гарно з мого боку збагачувати чужих, що може й менше потребують, або лише збагачуватися самому. Часто придбають люди маєток, щоб потім залишити його для чужих, а то й для тих, що нищать наші рідні землі, бо не раз спадщина наших людей вже пішла в ворожі руки. Чому ж тоді не допомогти нашим рідним, що так потребують? Якщо ми, українці, не прийдемо їм з щедрою допомогою, то хто прийде?"

Микола Бойчук висловив свою думку, що часто наші люди люблять витрачати свої гроші на різні цілі, майже й непотрібні, або й менше потрібні. А для бідного нашого люду, що справді терпить крайні потреби, то нема. Або часто воно стається так, що для тих, які вже мають великі фонди й великі вклади грошей, ще й відкладається львину частину, а для убогого народу—хіба окрушинки. Таж убогі наші студенти багато більше потребують ніж власники ґемблярських забудовань чи їм подібні. „Я почуваюся до національного обов'язку допомогти українській дитині, хоч, може, й вона того не вимагає, але тільки покірно просить",—сказав п. Микола.

Панство Бойчуки спонзорують 30 потребуючих студентів через Організацію Союзу Українок Америки, а саме: через ділянку референтури Стипендійної Акції СУА, що її очолює тепер Анна Кравчук, яка з іншими членами комісії надзвичайно жертвенно та безкорисно працюють для нашої шкільної молоді в Бразилії.

М. Бойчук спонзорує різних учнів, але найбільше з них—це дівчата-учениці. Щодо них він має свою філософію. Вони, як каже він, пізніше в родині будуть мати найкращий вплив на дітей. Від них, як майбутніх матерів, залежить, чи діти будуть триматися свого, своє любити, по-українськи говорити. Але в останньому часі він також зацікавився спонзорством семінаристів, бо вони в майбутньому в особливий спосіб призначені виконувати надзвичайно важливу місію у нашому народі. Без духовенства, до якого приготовляються семінаристи, не можемо думати про духовний зріст народу. Їхня майбутня духовна й культурна праця для народу справді велика.

Разом з цими кількома словами, долучивши признання і подяку, в імені нашої студіюючої молоді в Бразилії, висловлюю свій подив до людини й до праці цього нашого великого добродія Миколи Бойчука. Його спосіб думання і діяння направду патріотичні, бо якраз так він виявляє чином любов до свого народу й розумну чинну журбу про його краще завтра.

Отець Т. Залуцький, ЧСВВ

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в середу, 7-го листопада 1984 р., відійшла від нас у Вічність наша Найдорожча Дружина, Мама і Бабця

бл. п.
НАДІЯ КРІЛЬ
з дому ВИЧКОВА

народжена 1-го серпня 1924 р. у Києві.

ПАНАХИДА — у п'ятницю, 9-го листопада 1984 р., о год. 7 30 веч. в пох. заведенні П. Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в суботу, 10-го листопада 1984 р., о год 9 30 рано до церкви св. Юра, а опісля на український католицький цвинтар Св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Горем прибиті:

муж — ІВАН
син — ЯРОСЛАВ з дружиною АННОЮ і дітьми АНДРЕЯ і ЛЯРИСА
дочка — ЛЮБА з мужем ЗАМАР
дочка — ДАРКА
теща — АННА в Польщі
шваґерка — ОСИПА з Родиною

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в середу, 7-го листопада 1984 р. відійшла у Вічність, проживши 92 роки наша Найдорожча Мама, Бабця, Прабабця, Теща, Сестра і Тета

бл. п.
ЮЛІЯ з МАКУХІВ
НАЛИВАЙКО

ПАРАСТАС — в п'ятницю, 9-го листопада 1984 р., о год. 7 30 веч. в пох. заведенні Гайнс Рінальді, при 11800 New Hampshire Ave., Silver Spring, M.d.

ПОХОРОН — в суботу, 10-го листопада 1984 р., о год. 9-ій ранку з того ж пох. заведення на Український Національний Меморіяльний цвинтар при 4111 Пенсильвенія Авеню у Вашінґтоні, Д.К.

У глибокому смутку:

дочка — БОГДАННА ҐЕЛЕТА з мужем ЯРОСЛАВОМ
син — МИРОН ПЕТРУСИК
внуки — ІРЕНА ЕЛІНІЧ з мужем і дітьми, АНДРІЙ, ПЕТРУСИК
сестра — МАРІЯ СТАСЮК з Родиною
Ближча і дальша Родина в Америці, Україні і Польщі

Просимо згадати Покійну у своїх молитвах

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що в неділю, 28-го жовтня 1984 р. відійшла від нас у Вічність, в Австралії наша Дорога — Невіджалувана Мама, Бабуня і Прабабуня

СОФІЯ НАЛУКОВА
з роду КІНАХ

довголітня учителька в Україні, бувша учителька Рідної Школи у Філядельфії

Залишені в жалобі:

дочка — ОЛЕКСАНДРА Н. СТАДНИЧЕНКО з чоловіком ЛЕВОМ — Філядельфія
син — ТЕОДОЗІЙ НАЛУКОВИЙ — Сидней, Австралія
внуки — ХРИСТИНА Н. РОССІНІ з чоловіком КЛЯВДІЄМ — Сидней, Австралія
ІГОР — АНДРІЙ — Сидней, Австралія
ОЛЕНКА Н. ДЖЕКСОН з чоловіком ҐЕРІ
і донечкою МАРГАРИТОЮ — Окленд, Нова Зеляндія
ТАМАРА СТ. КОРНЕЛІСОН з чоловіком РОБЕРТОМ — Тібінґен, Німеччина
ГАНУСЯ

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ ПРО НАШУ ЛЮБУ МАМУ ЗАЛИШИТЬСЯ У НАС ВІЧНОЮ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
та
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. Т. ШЕВЧЕНКА

мають честь запросити Вас на конференцію на тему

ВИБРАНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА:

1 *Іван Коропецький (Університет Темпл)* — **відкриття**
2 *Донна Багрій (Нюйоркський Університет)* — **Україна в радянській економічній політиці: політичні привілеї та економічні винагороди** (по-англійськи).
3 *Федір Кушнірський (Університет Темпл)* — **Структура української економіки і процес ухвалення рішень** (по-українськи).
4 *Лезлі Г. Кул (Американська Летунська Академія)* — **Україна в західних дослідах реґіональної економіки Радянського Союзу** (по-англійськи).

СУБОТА, 17-го ЛИСТОПАДА 1984 р. 2-га година дня
Будинок Академії, 206 Захід 100-та вул., Нью Йорк, Н. Й.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
та
ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ВЛАДИКИ МСТИСЛАВА, МИТРОПОЛИТА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ в США

мають честь запросити Вас на

НАУКОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ

на тему

УКРАЇНСЬКЕ ПРИСЛІВ'Я. До 120- річчя появи збірки М. НОМИСА (1864 — 1984).

ПРОГРАМА

1. **Слово впроводу** — *(Юрій Шевельов)*
2. *Петро Одарченко (УВАН)* — **Збірка прислів'їв М. Номиса - Симонова**
3. *Богдан Струмінський (Гарвард)* — **Збірки Українських прислів'їв, не використані Номисом**
4. *Наталя Кононенко-Мойл (Університет Штату Вірджінія у Шарлотсвіллі)* **Харч, харчування та гостинність у збірнику Номиса**
5. *Юрій Шевельов (Колюмбія)* — **Номис — Даль — Адальберґ.**

Конференція відбудеться в НЕДІЛЮ, 18-го ЛИСТОПАДА 1984 р. о 2-ій год. дня в будинку Академії, 206 Захід 100-та вул., Нью Йорк, Н. Й.

ОРГАНІЗАЦІЇ МІСТА ДЖЕРЗІ СИТІ

запрошують Шановне Громадянство на

ЛИСТОПАДОВУ АКАДЕМІЮ

в НЕДІЛЮ, 18-го ЛИСТОПАДА 1984 р. година 3:30 по полудні
Заля Українського Народного Дому 90-96 Фліт вул. в Джерзі Ситі, Н. Дж.

В ПРОГРАМІ СВЯТА ВИСТУПЛЯТЬ:

Концертова співачка .... ІЯ МАЦЮК-ГРИЦАЙ
Піяністка .... ДАРІЯ ГОРДИНСЬКА КАРАНОВИЧ
Молодий бандурист .... ОЛЕСЬ ФУРДА та інші
Головну доповідь виголосить .... Д-р ЄВГЕН КОТИК

Своєю присутністю вшануймо пам'ять тих, що творили ясні дні нашої історії

На свіжу могилу св. п. Нелі Колодій

Дня 27-го серпня ц. р. в Чикаго померла Неля Наконечна-Колодій. Довший час проживала Неля із своїм чоловіком у Сиракюзах. Саме там ми мали нагоду пізнати її ближче як чесну людину та громадянку. Багато років вона навчала української мови в Школі Українознавства ім. Лесі Українки. З-під її вмілої руки й завдяки її посвяті багато наших дітей збагатилося знанням рідної мови та засвоїло собі відомості з української культури.

Рік перед своєю смертю пані Неля виїхала з Сиракюз, залишаючи по собі гарну пам'ять, а в наших дітей велику вдячність і жаль, що вона не буде більше з нами.

Біографічні дані про покійну досить скупі. Вона була скромною людиною, про себе говорила мало, хоч у своєму житті зробила багато корисного для української справи. Покійна походила із роду Наконечних, а народилася в селі Болестраші. Середню освіту закінчила в 1924 році у Перемишлі. Зараз же після матури включилася у наше політичне життя, стала членом Української Військової Організації і розвинула активну працю у політичному та громадсько-суспільному секторі нашого життя. За свою діяльність була арештована польською владою, а на краківському процесі засуджена на два з половиною роки тюрми. У тюрмі просиділа півтора року. Опісля польська влада не дозволила їй влаштуватися на педагогічну працю. У 1931 році вийшла заміж за Ярослава Колодія.

Воєнну хуртовину покійна перебула в Німеччині, а в ЗСА найдовше мешкала в Сиракюзах. Багато приятелів покійної із Сиракюз не мали змоги бути на її похороні в Чикаґо. Замість квітів на її свіжу могилу вони склали пожертви на допомогу новим втікачам з Польщі.

М. С.

АРХИЄРЕЙСЬКА СОБОРНА СЛУЖБА БОЖА

з участю

ВПреосв. Митрополита Кир СТЕПАНА та усіх наших ВЛАДИК Америки в храмі СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ
Год. 12:00 в полудне

Під протекторатом Преосвященного Владики ВАСИЛЯ ЛОСТЕНА, Стемфордського Епарха
ВІДБУДЕТЬСЯ

УРОЧИСТЕ ВШАНУВАННЯ
СЛУГИ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ
У 40-річчя ЙОГО ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
НЮ ЙОРК — НЕДІЛЯ — 9 ГРУДНЯ 1984 РОКУ

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ-КОНЦЕРТ

Год. 3:30 по полудні

FASHION INDUSTRIES HIGH SCHOOL
225 West, 24th Street

„Кутoк..."

(продовження зі ст. 2)

вечорами та кожного „вікенду", наче до англійського клюбу, дооколишні українські інтелігенти з Давнтавну, щоб переглянути заголовки газет і книжок та погуторити на різні теми, як то колись бувало, в галицьких „касинах" та „бесідах".

Мирон Сурмач не осквернив також свого родинного прізвища та виховав свою доню Ярославу та сина Мирона мол., на добрих українців.

Слава, завершивши студії малярської мистецької школи, знайшла свою власну стежку в мистецтві, впровадивши в свої ілюстрації та малюнки на склі мотиви своєї „зачарованої України". Син Мирон, по переході батька на емеритуру, провадить дальше книгарню. Щоб притягнути покупців та зацікавити чужинців „Сурмою", він удекорував її в гуцульському стилі.

Автор спогадів не спочив також на лаврах, але, переїхавши на постійно до свого хутора в Седл Рівер, в стейті Ню Джерзі, так, як Моріс Метерлінк, бавиться в пасічника. Але пасічництво, це не одиноке замилування М. Сурмача, він бо крім цього, психолог, видавець, підприємець, філософ, бандурист, письменник та пропагатор народного лікування. Дивлячися на нього — ви не запримічуєте в нього старости. Його обличчя — це обличчя народного філософа-мудреця, з розумними, глибокими очима, з яких пробивається жажда знання та всестороннього зацікавлення.

Як не дивно, але про таку цікаву та унікальну людину зустрічається більше згадок (а то й цілих репортажів) в американській, ніж в українській пресі. Хотілося б поділити з читачами одним із таких репортажів, поміщеному в престижевому нюйоркському журналі „The New Yorker", п.з. „Пополудне на Україні", в якому автор репортажу дуже тепло описує книгарню „Сурми" на Нюйоркському давнтавні, з її екзотичним підсонням, що становить щось посереднього, між книгарнею та музеєм, полиці якого встелені книжками і платівками, а поміж ґронами вишиваних сорочок та блюзок протікають кольори оригінальних узорів українських писанок. За намовою Мирона мол., автор цього репортажу прийшов у наступну неділю на відзначення 90-ліття Мирона Сурмача до Українського Інституту Америки. Тут він мав нагоду зустрінути засновника цієї екзотичної „Сурми" на давнтавні та познайомитися з його донею Славою Сурмач та її мистецькою творчістю. Це моя „Чарівна Україна", — сказала до нього скромно Слава, показуючи йому свої малярські експонати. Ювіляр Мирон Сурмач стояв виструнчений перед великим написом: „Історія моєї книгарні „Сурми". На залі, сповненій по вінця учасниками ювілею, проходила розмова в українській та англійській мовах. На запит американського журналіста, чи багато українців говорить в Америці по-українськи? Мирон Сурмач відповів м'яким українським наголосом: „рідна мова — це найцінніша тканина в плетиві національної свідомости і тому амбіцією українських батьків є, щоб їхні діти говорили по-українськи, бо тільки в той спосіб ми захоаємо нашу батьківщину живою".

Відомий письменник та колишній редактор „Народної Волі" б. п. Іван Смолій у своєму вступному слові до спогадів Мирона Сурмача дивується, що серед повені українських ювілеїв та відзначень ніхто з української спільноти не додумався досі визначити нагородою Мирона Сурмача — Нестора українських книгарів у ЗСА, та великого пропаґатора української культури на протязі більше півсторіччя.

За книжку „Синій Птах" Моріс Метерлінк одержав нагороду Нобеля. За книжку „Історія моєї Сурми" та за свою довголітню культурницьку діяльність в Америці Мирон Сурмач повинен бути визначений Українцем Року. І хоч ця нагорода вже спізнена щонайменше на два роки, цей гарний жест був би маленькою рекомпенсатою збоку української спільноти Америки для харизматичного діяча культури старої еміґрації, що не тільки зорав американську землю для посіву українського друкованого слова, але на протязі 70-ти років будував мости для з'єднання старої і нової еміґрації.

Меморіяльний...

(Закінчення зі стор. 1)

на" О. Олеся, і арію Оксани з опери „Гайдамаки" під акомпаньямент Тетяни Поташко.

У другій частині „Верховинці" із солістами Д. Гензою, О. Гензою, І. Оберишин, А. Рудзінським, С. Войціцким, Л. Лавром, І. Ховальком, І. Барною, О. Декайло, М. Масним виконали дуже трудний танок „Обжинки", „Прядільниці" і цілим рядом інших та закінчили свій виступ неперевершеним „Гопаком", викликавши бурю оплесків і вставання з місць присутніх на концерті любителів українського народного танку яких цим разом зібралося біля 400 осіб.

Бандуристи О. Холоба і М. Дейчакіський, порадували гостей жартівливою піснею „А куди ідеш?", а М. Кокольська-Мусійчук проспівала три пісні: народну „Ой не світи місяченьку", „Дощик" і зворушливу „Як давно", муз. Григорія Китастого, яка викликала сильне враження у слухачів. До танків приграавала власна оркестра „Верховинців" під керівництвом Станіслава Косіва. Гардеробою займалася Д. Генза і І. Ляйшмен, костюмами і гримуванням Ірка Возняк, технікою і світлом Михайло Галатин.

На закінчення програми Д. Гензі, М. Кокольській-Мусійчук та іншим солістам вручено китиці квітів, а Богдан Гаргай, від імені Управи ОСУМА, подякував усім учасникам, керівникам, танцюристам і співакам, оркестрі акомпаньяторці, а особливо великій авдиторії за гідне вшанування О. Гензи, людини, яка трудилася з молоддю і передавала її своє знання.

„Верховинці" готуються тепер в турне до Дітройту, Чикаго, Монтреалю, Оттави, Кінґстону та інших місцевостей.

Тяжка...

(Закінчення зі стор. 2)

везла з собою наша найновіша еміграція. Але тоді вже появилася „Веселка", посіяна на засіві, яку ще розпочав Борис Грінченко, а в Західній Україні — Богдан Гошовський. „Веселка" знайшла опіку та приємну співпрацю від головного Уряду УНС, щоденника „Свободи" та Організації Письменників Дитячої Літератури, заснованої ще в 1946 році в Німеччині. „Веселка" приєднала людей, що стояли тоді у проводі українського літературного та культурного життя.

Ухвала Конвенції, про яку ми вже згадували, обов'язує донині. 30 років „Веселка" жила лише скромними передплатами та доплатами культурних людей, що розуміли вартість виховної преси для дітей. А все таки по кількох роках „Веселка" розвинулася у видання якого досі на еміграції чи в Україні не було. Від 1958 року вона стала самостійним виданням УНСоюзу, перейшла на кольоровий друк та ілюстрації. Між її співробітниками-авторами, мистцями-ілюстраторами, навіть деякими композиторами, з'явилися відомі прізвища, що здобули культурні передові місця. Літературний та мистецький рівень став чи не найвищим за всі дитячі видання, що появлялися досі в Україні. „Веселка" виявила найвищий рівень українського графічного мистецтва.

Ніхто краще не оцінив „Веселки", як це зробив літературознавець проф. В. Радзикевич на сторінках „Свободи" і „Нашої мети" в 1961 році. На його думку, „Веселка" своєю ідеологією, багатством тематики, різнорідністю матеріялу, позитивним виховним характером та мистецьким оформленням нав'язує до найкращих на цьому полі досягнень... Дбаючи постійно не лише про літературно-мистецький рівень „Веселки", але маючи також завжди на увазі важливі завдання етично-морального й національного виховання, — писав він далі, — редакція вміла приєднати до співпраці ряд визначних сьогодні письменників і мистців... Йдучи слідами давніших українських письменників, сьогочасні письменики розсипають на сторінках „Веселки" жемчуги своєї творчости в формі віршів, оповідань, п'єс, казок, розповідей і подібне. Завдяки цьому „Веселка" грає таким багатством і дає такий різнорідний матеріял, що кожна дитина, згідно зі своєю психічною структурою й зацікавленням, зможе знайти в ній те, що її цікавить, за чим вона шукає. Але найважливіше значення „Веселки" в тому, що вона в'яже думки й уяву дітей з Україною, з її минулим, з героїчними зривами народу, зі світлими постатями українських національних героїв". Проф. Радзикевич чудово висловився про „Веселку", яка одним кінцем спирається над Дніпром і Чорногорою, а другим між хмародерами Ню Йорку і хвилями Тихого океану, втискаючи життєвою грою світел у душу дитини.

Але в міру того, як наша еміґрація матеріяльно збагачувалася, передплатники „Веселки" зменшувалися. Чи забракло дітей-читачів? Напевно ні, але забракло свідомих батьків, що своїми поглядами сковзнулися в матеріяльну затоку. Коли на початку 1954 року журнал мав коло 6,000 передплатників, то вже по кількох роках їх число стало зменшуватися до 5, 4, 3,000 передплатників, а тепер дійшло до неціло одної тисячі. За той час чимало статтей і пригадок друкувала „Свобода" та інша преса, щоб нагадати батькам їхній обов'язок. Як видно, одні їх не читали, а інші зараз забули. Якщо б не ті нечисленні, що не забули присилати датки на пресовий фонд „Свободи", то хто зна, де була б тепер „Веселка"? Чи не нагадується нам драма „Весілля" Виспянського, де він такі слова сказав до своєї громади, що проґавила велику історичну нагоду: „Мав ти... золотий ріг, зоставсь тобі тільки шнур..."

Без перебільшення треба сказати, що мають право гордитися перед історією нашої преси ті, що „Веселку" створили і втримали її при житті вже 30 років. Але треба теж висловити докір нам самим, що, як наша еміграція ставала щораз міцніше на ноги, число передплатників зменшувалося. Маючи такий журнал, якого досі наша виховна література не мала, ми помалу стали повертатися до нього плечима, поринаючи знову в „тяжку спадщину". Треба з тривогою запитати, що нас чекає? Де ті установи, які повинні взятися до поправи, поки не буде запізно?

А покищо треба нам самим собі сказати тяжкий закид, що ми навіть власних дітей не вміємо як слід зберегти. Чи дійдуть до нас пророчі слова Блаженнішого Патріярха Йосифа, який у своїх посланіях, проповідях і врешті в заповіті нагадував Божому Людові, що „все своє рідне треба любити — рідну Церкву, Батьківщину, матірну мову, рідну молитву, щоб не розплистися в чужому безкрайому морі".

Вечір...

(Закінчення зі стор. 2)

Шлях цієї письменниці не був вкритий рожами. Постійне, тяжке матеріяльне положення та національний гніт змушував її писати в російській мові, щоб запевнити можливість появи друком своїх творів. Перебуваючи у Франції та знаючи прекрасно шість чужих мов, вона працювала в редакції французької літературної газети, де писала і перекладала на французьке різні книжки. Її найбільш популярну книжку „Маруся", первісно написану по-українськи, Марко Вовчок переклала на російське, з якої потому цю книжку перекладено на ряд европейських мов.

Літературне надбання Марка Вовчка — велике. Останнє видання її творів в Україні із 1964 року обіймає сім томів, з яких лише перший є в українській мові, хоча приблизно сорок творів письменниця написала цією мовою. Решта надрукована в російській мові; у шостому томі п'ять творів видано французькою мовою. Її оригінальна творчість в французькій мові та її перекладницька праця запевнила її велику популярність в французьких літературних колах. Перекладаючи п'ятнадцять творів Жюль Верна вона зробила це з такою майстерністю, що він не бажав собі іншого перекладача. Це перша українська письменниця, яка в тому часі здобула такий широкий розголос. Скільки багато більше могла дати ця талановита людина для нашої літератури, якби для неї склались більш сприятливі умови, якщо б не ворожа, злослива цензура, та постійна матеріяльна скрута. Її вплив на українських прозаїків видний ще сьогодні. Її життя є темою біографічної повісти Юрія Тиса „На світанку" та Оксани Івченко „Марія". Тарас Шевченко присвятив їй вірш, який кінчає словами:

І думу вольную на волю
Із домовини воззову,
І думу вольную... О доле!
Пророче наш! Моя ти
доне! —
Твоєю думу назову.

Ясність та чіткість аналізи життя і творчости Марка Вовчка, що її перевела Марія Гарасевич, була запорукою успіху цього вечора. З читанням вийнятків із творів Марка Вовчка виступили: Віра Андрушків, Ліда Кучер, Юрій Розгін та Христя Юзич. Їх вміння вжитися у зміст тексту та його настрій виявили художню вартість та соціяльне значіння творів Марка Вовчка.

Володимир Баран

III, А НЕ II ТОМ ЗБІРНИКА

У статті Івана Дурбака п.з. „Перед 22-ою Регіональною Конференцією" („Свобода", ч. 205, 25-го жовтня ц.р.) треба читати: „Дрогобичани відбули свій 8-ий З'їзд 25-26-го серпня ц.р. і ухвалили видати III том збірника.". Ред.

● Р І З Н Е ●

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ 11-го ЛИСТОПАДА 1984 р.

Нюарк-Ірвінгтон, Н. Дж. Місячні збори Б-ва Св. Івана Хрестителя 76-го Відділу о год. 10:30 ранку, в залі Укр. Кат. Церкви Св. Івана Хрестителя при Сенфорд Авеню. Проситься членів прийти та вирівняти залеглі вкладки. Найкраще платити вкладки чеками і посилати прямо до Відділу.

Юлія Демчук - фін. секретар
168 Laurel Ave.
Irvington, N.J. 07111